

สรุปสาระสำคัญ
ประเด็น “สองความสัมพันธ์จีน-สหรัฐอเมริกา”

โดย นางสาววิชญาพร ปะทะดี
นักวิเคราะห์สัมพันธ์ปฏิบัติการ
กลุ่มงานสมาคมรัฐสภาและสมาคมเลขาธิการรัฐสภา
สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ

The Intelligence Year Review

THE INTELLIGENCE

กระแสเอเชียใต้
South Asian Trends

**"สองความสัมพันธ์
จีน - สหรัฐอเมริกา"**

ดร. อาร์ม ตั้งนิรันดร

ผอ. ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันเสาร์ที่ 18 ธันวาคม 2564
เวลา 20.00 น. เป็นต้นไป
ทาง FACEBOOK LIVE "THE INTELLIGENCE" และ "กระแสเอเชียใต้"

การบรรยาย เรื่อง “สองความสัมพันธ์จีน-สหรัฐอเมริกา” โดย ดร.อาร์ม ตั้งนิรันดร ผู้อำนวยการศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผ่านทาง Facebook Live “The Intelligence” และ “กระแสเอเชียใต้” เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๔ เวลา ๒๐.๐๐ นาฬิกา การบรรยายดังกล่าวแบ่งออกเป็น ๔ หัวข้อหลัก สรุปสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. ความสัมพันธ์ที่ ๑ ปีผ่านมา ในเชิงเศรษฐกิจการเมืองของสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีน

จากการเปลี่ยนแปลงในยุคที่สหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีนเคยร่วมมือกัน ตอนนี้กลายเป็นคู่แข่งระหว่างกันเพราะสาธารณรัฐประชาชนจีนเติบโตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งตอนแรกสหรัฐอเมริกาไม่ได้มองว่าเป็นปัญหาเพราะสาธารณรัฐประชาชนจีนไม่มีท่าทีที่จะขึ้นมาทัดเทียมและการเติบโตของสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประโยชน์ต่อสหรัฐอเมริกา รวมถึงสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสนใจกับปัญหาในด้านอื่น ๆ เช่น สงครามในสาธารณรัฐอิรัก และสงครามในสาธารณรัฐอิสลามอัฟกานิสถาน เป็นต้น

สหรัฐอเมริกา กับ สาธารณรัฐประชาชนจีน มีความพยายามที่จะแข่งขันกันในช่วง ๑ ปีที่ผ่านมา ๓ ด้าน ดังนี้

ด้านที่ ๑ ใครวิ่งเร็วกว่าใคร แบ่งออก ๓ มิติ หรือ 3D ดังนี้

๑. คีคแยกห่วงโซ่การค้า (Decoupling) ซึ่งเป็นการทำเพื่อนร่วมพันธมิตร นโยบาย Indo-Pacific Economics Framework ของสหรัฐอเมริกา และนโยบาย Belt and Road ของจีน
๒. คีคเทคโนโลยีดิจิทัล (Digitalization), Block Chain, Big Data
๓. คีคพลังงานสะอาด (Decarbonization)

ด้านที่ ๒ ใครสามารถจำกัดความเสี่ยงภายในไม่ให้เกิดวิกฤต

ด้านที่ ๓ ยุคความผันผวน ยุคผู้สูงอายุ ใครทนได้ยาวนานกว่าใคร

ทั้งสามคิกเป็นการทดสอบความสามารถของสองมหาอำนาจในการปรับตัวเข้ากับโลกใบใหม่ที่ใหม่เหมือนเดิม นั่นคือ โลกห่วงโซ่ทวีภพ โลกดิจิทัล และโลกเศรษฐกิจสีเขียว ดังนั้น วงการยุทธศาสตร์ของทั้งสองฝ่ายตระหนักดีว่า โลกได้เดินมาถึงจุดเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่อีกครั้ง และชะตากรรมของมหาอำนาจว่าจะสูญพันธุ์หรือทะยานต่อ ย่อมอยู่ที่ความสามารถในการปรับตัวให้ทันคลื่นการเปลี่ยนแปลง ที่สำคัญคือ เบื้องหลังยุทธศาสตร์การปรับตัวของแต่ละฝ่ายยังสะท้อนความแตกต่างของโมเดลการพัฒนาประเทศและอุดมการณ์ทางการเมือง การต่อสู้ระหว่างสองประเทศจึงเป็นเดิมพันในเชิงคุณค่าด้วยว่า โมเดลของฝ่ายใดจะประสบความสำเร็จมากกว่ากัน ดังนั้น หัวใจหลักของการแข่งขันระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาในวันนี้ไม่ใช่เพียงการตัดแข้งตัดขาทำลายคู่แข่งเหมือนยุคสงครามเย็น แต่เป็นการพยายามเร่งปรับตัวเองและวิ่งให้เร็วกว่าอีกฝ่าย

๒. ความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของสหรัฐอเมริกา กับ สาธารณรัฐประชาชนจีน มีผลกระทบอะไรต่อภูมิภาคที่แต่ละประเทศไปเยือน และส่งผลอย่างไรต่อประเทศไทย

ความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของสหรัฐอเมริกา กับ สาธารณรัฐประชาชนจีน ส่งผลให้เกิดความตึงเครียดเพิ่มมากขึ้น เพราะหมดยุคของการเมืองระหว่างประเทศที่ค่อนข้างนิ่ง บางประเทศอย่าง เช่น ออสเตรเลีย เลือกลงข้างชัดเจน ซึ่งเป็นฝั่งของสหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ รักษาความสมดุลกับความสัมพันธ์ทั้งสองฝ่าย และไทยรักษาสมดุลการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งทำได้ ๒ แบบ ดังนี้ ๑) เชิงรับไม่สนิทกับฝ่ายใดเกินไปแต่มีผลเสียมากกว่า และ ๒) เชิงรุกมีจุดยืนของประเทศชัดเจน เป็นมิตรกับทั้งสองฝ่ายและทำการตกลงที่เป็นประโยชน์กับประเทศไทยจากทั้งสองฝ่าย

๓. แนวโน้มความสัมพันธ์ของสหรัฐอเมริกา กับ สาธารณรัฐประชาชนจีน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

แนวโน้มความสัมพันธ์ของสหรัฐอเมริกา กับ สาธารณรัฐประชาชนจีน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ แบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบ ดังนี้

๑) กระแส เนื่องจากปัจจัยการเมืองภายในประเทศ ประธานาธิบดีโจ ไบเดน ของสหรัฐอเมริกา แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้นำที่แข็งแกร่ง สามารถเป็นคู่แข่งสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ ซึ่งสาธารณรัฐประชาชนจีนไม่ยอมรับแรงกดดันจากสหรัฐอเมริกา โดยหยิบยกปัญหา นโยบายซินเจียง และมติดูแลเมืองทางการเมือง สหรัฐอเมริกา จัดประชุมภาคีประชาธิปไตยในเรื่องสิทธิมนุษยชน และการจัดโอลิมปิกฤดูหนาวของสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อผลักดันกระแสให้แรงขึ้นไปอีก

๒) ความเป็นจริง แสวงจุดร่วมมือกันด้วย อาจเกิดความเข้าใจผิดและกระทบกับเศรษฐกิจของทั้งสองฝ่าย ปัญหาใหญ่คือเงินเฟ้อ จะเห็นได้ว่าดัชนีเศรษฐกิจทุกประเภทตีหมดยกเว้นอัตราเงินเฟ้อ

การตั้งกำแพงภาษีทำให้ต้นทุนสูงขึ้น จำกัดการนำเข้าสินค้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีนทำให้ต้นทุนสูงขึ้น ไม่ได้เป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งสาธารณรัฐประชาชนจีนไม่ได้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสหรัฐอเมริกา ดังนั้น ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การลดภาษีบางรายการ การผ่อนคลายความกีดกันทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน ปัญหาใหญ่ของโลกในปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้เลยว่า การที่สหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีนไม่ร่วมมือกัน แล้วจะแก้ไขปัญหาได้ เช่น การปล่อยก๊าซเรือนกระจกต้องร่วมมือกัน สรุปได้ว่า สหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีนแข่งขันในเรื่องที่ควรแข่งขัน และร่วมมือกันในเรื่องที่ควร แต่อาจจะดำเนินการได้ไม่ง่าย

๔. ไทยเตรียมตัวกับการรับมืออย่างไรบ้าง

ไทยต้องอาศัยศิลปะทางการทูต โดยแบ่งออก 3M ดังนี้

- ๑) Middle power ทั้งสองประเทศต่างต้องการผลประโยชน์จากไทยเพื่อรักษาสมดุลเชิงรุก
- ๒) Mainland Southeast Asia เวทีภูมิภาค แสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค กับสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีนเพื่อเป็นประโยชน์กับไทย
- ๓) Risk Mitigation การกระจายความเสี่ยงโดยสร้างความสัมพันธ์กับประเทศอื่น ๆ อาทิ สาธารณรัฐอินเดีย และญี่ปุ่น เป็นต้น